

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» sum1971@inbox.ru
Масленников Євген Іванович – докт. екон. наук, доцент, професор кафедри економіки та управління,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, evgenmaslennikov@ukr.net
Кашубський Артур Анатолійович – заступник директора ТОВ «Югметалсервіс», м. Одеса,
e-mail: artur.kashubskiy@gmail.com

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Сафонов Юрий Николаевич – докт. экон. наук, профессор, профессор кафедры макроэкономики и государственного управления,
ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»,
e-mail: sum1971@inbox.ru
Масленников Евгений Иванович – докт. экон. наук, доцент, профессор кафедры экономики и управления, Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова,
e-mail: evgenmaslennikov@ukr.net
Кашубский Артур Анатольевич – заместитель директора ООО «Югметалсервис», г. Одесса,
e-mail: artur.kashubskiy@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHORS

Safonov Yuri M. – Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of macroeconomics and public administration, State university Kyiv National Economic University named Vadym Hetman,
e-mail: sum1971@inbox.ru
Maslennikov Evgeny I. – Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Economics and Management, Odessa National university by I.I. Mechnikov,
e-mail: evgenmaslennikov@ukr.net
Kashubian Arthur A. – Deputy Director of «Yuhmetalservis», Odessa,
e-mail: artur.kashubskiy@gmail.com

УДК 330.34.1:631.1.016(477)

СТАЛИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ЙОГО ІННОВАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Халатур С.М.

Предмет дослідження – інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства.

Метою дослідження є розробка теоретичних, методичних і практичних пропозицій щодо вдосконалення інноваційного забезпечення розвитку сільського господарства.

Методи дослідження. У статті застосовано сукупність наукових методів наукового дослідження. З методологічної точки зору, відзначимо, що даний аналіз посиляється на період 2000-2015 років з двох точок зору: по-перше, пов'язані з наданням повного набору даних і по-друге, можливості забезпечення порівнянності. З цієї точки зору, аналіз проведений на даний момент виявив певні, визначені в статті, проблеми інноваційного забезпечення сільського господарства України.

Результати роботи. Стійка інтенсифікація сільського господарства вимагає здійснення заходів з введення інновацій, у той час як поліпшення екологічних показників сільського господарства вимагає зміни, одночасного втручання по всьому харчовому ланцюгу від виробництва до споживання. Стійкий економічний розвиток сільського господарства також вимагає безпрецедентної, масштабної зміни поведінки споживачів, а також виробників сільськогосподарської продукції. Досліджені елементи та шляхи сталого розвитку сільського господарства та продовольчих систем. Інноваційне забезпечення сільського господарства також вимагає переосмислення ролі міжнародних і національних структур. Глобальна продовольча система повинна перетворитися на справжнє глобальне партнерство, яке широко обмінюється інформацією, досвідом і новими технологіями, слідуючи принципам відкритого доступу і практики про честь інтелектуальної власності, зробити можливим широкий доступ і використання. В іншому випадку прогрес у реалізації інноваційного забезпечення буде повільним, і отже, цілі і завдання в галузі сталого розвитку сільського господарства не можуть бути досягнуті. Необхідні нові моделі для впровадження, щоб розкрити реальний потенціал сільського господарства, підприємств державного і приватного секторів у вирішенні складних проблем. Також необхідно ставити чіткі обмеження на нестійкі або несправедливі експлуатації земельних, водних, лісових і рибних ресурсів.

Галузь застосування результатів. Результати цього дослідження можуть бути застосовані у практиці реформування вітчизняного сільського господарства.

Висновки Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства - це створення відповідної інноваційної інфраструктури, залучення новостворених і вдосконалених конкурентоспроможних технологій, продукції або послуг, а також організаційно-технічних рішень виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та

якість виробництва і соціальної сфери, здійснення діяльності, спрямованої на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, які в сукупності забезпечують підвищення конкурентоспроможності галузі.

Ключові слова: науково-технічні роботи, інновації, сільське господарство, економічний розвиток, галузь.

УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА И ЕГО ИННОВАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ

Халатур С.Н.

Предмет исследования – инновационное обеспечение развития сельского хозяйства.

Целью исследования является разработка теоретических, методических и практических предложений по совершенствованию инновационного обеспечения развития сельского хозяйства.

Методы исследования. В статье применена совокупность научных методов научного исследования. С методологической точки зрения, отметим, что данный анализ ссылается на период 2000-2015 годов с двух точек зрения: во-первых, связанные с предоставлением полного набора данных и, во-вторых, возможности обеспечения сопоставимости. С этой точки зрения, анализ проведен на данный момент обнаружил определенные в статье проблемы инновационного обеспечения сельского хозяйства Украины.

Результаты работы. Устойчивая интенсификация сельского хозяйства требует осуществления мероприятий по введению инноваций, в то время как улучшение экологических показателей сельского хозяйства требует изменения, одновременного вмешательства по всей пищевой цепочке от производства до потребления. Устойчивое экономическое развитие сельского хозяйства также требует беспрецедентной, масштабной изменения поведения потребителей, а также производителей сельскохозяйственной продукции. Исследованы элементы и пути устойчивого развития сельского хозяйства и продовольственных систем. Инновационное обеспечение сельского хозяйства также требует переосмысления роли международных и национальных структур. Глобальная продовольственная система должна превратиться в подлинное глобальное партнерство, которое широко обменивается информацией, опытом и новыми технологиями, следуя принципам открытого доступа и практики о чести интеллектуальной собственности, сделать возможным широкий доступ и использование. В противном случае прогресс в реализации инновационного обеспечения будет медленным, и следовательно, цели и задачи в области устойчивого развития сельского хозяйства не могут быть достигнуты. Необходимы новые модели для внедрения, чтобы раскрыть реальный потенциал сельского хозяйства, предприятий государственного и частного секторов в решении сложных проблем. Также необходимо ставить четкие ограничения на неустойчивой или несправедливой эксплуатации земельных, водных, лесных и рыбных ресурсов.

Область применения результатов. Результаты этого исследования могут быть применены в практике реформирования отечественного сельского хозяйства.

Выводы. Инновационное обеспечение развития сельского хозяйства - это создание соответствующей инновационной инфраструктуры, привлечение новых и усовершенствованных конкурентоспособных технологий, продукции или услуг, а также организационно-технических решений производственного, административного, коммерческого или иного характера. Они существенно улучшают структуру и качество производства и социальной сферы, осуществления деятельности, направленной на использование и коммерциализацию результатов научных исследований и разработок, которые в совокупности обеспечивают повышение конкурентоспособности отрасли.

Ключевые слова: научно-технические работы, инновации, сельское хозяйство, экономическое развитие, отрасль.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE AND ITS INNOVATIVE SECURITY

Khalatur S.M.

Subject of research – innovative security of agriculture development.

Aim of research is to develop theoretical, methodological and practical proposals for improving the innovative development of agriculture.

Methods of research. The author applies a set of scientific methods of scientific research. From a methodological point of view, we note that this analysis refers to the period 2000-2015 years from two points of view: first, related to the provision of the full dataset and, secondly, the possibility of comparability. From this point of view, the analysis have identified in the article problems of innovative support of agriculture of Ukraine.

Results of research. Sustainable intensification of agriculture requires the implementation of measures on introduction of innovations, while improving the environmental performance of agriculture requires change, simultaneous interventions along the whole food chain from production to consumption. Sustainable economic development of agriculture also requires unprecedented, large-scale changes in the behavior of consumers as well as producers of agricultural products. Elements and ways of sustainable development of agriculture and

food systems are investigated. Innovation support to agriculture also requires rethinking the role of international and national structures. The global food system should become a genuine global partnership that widely shares information, experience and new technologies, following the principles of open access and practices about honor intellectual property, to enable broad access and use. Otherwise, the progress in the implementation of innovation support is slow, and therefore the goals and objectives of sustainable agricultural development cannot be achieved. A new model to implement is necessary, to uncover the real potential of agriculture enterprises in the public and private sectors in solving complex problems. You also need to put clear constraints on unsustainable or inequitable exploitation of land, water, forest and fisheries resources.

Application of results. *The results of this study can be applied in the practice of reforming domestic agriculture.*

Conclusions. *Innovative development of agriculture is the creation of appropriate innovative infrastructure, attraction of new and improved competitive technologies, products or services, as well as organizational and technical decisions of industrial, administrative, commercial or other nature, which significantly improve the structure and quality of production and the social sphere, implementation of activities aimed at the use and commercialization of results of scientific research and development, which together provide the competitiveness of the industry.*

Keywords: *science, technology, innovation, agriculture, economic development, industry.*

Актуальність. Сільське господарство України стикається з багатьма проблемами, роблячи його все більш важким для досягнення своєї головної мети – забезпечення якісним продовольством, в той час як глобальні продовольчі системи все частіше загрожують деградацією земель, зміною клімату та іншими стресовими факторами. Існують невизначеності регіональних і місцевих впливів зміни клімату, але загальна закономірність говорить про те, що стійкість продовольчої системи буде в більшій небезпеці через короткочасну варіабельність поставок продовольства.

Сільське господарство повинно бути змінене для задоволення зростаючого попиту, щоб більш ефективно сприяти скороченню бідності і щоб стати більш екологічно стійким та інноваційним. Ця трансформація буде мати вирішальне значення для досягнення багатьох цілей сталого розвитку. Більшість бідних людей живуть у сільській місцевості, і зростання інноваційного забезпечення сільського господарства доводить свою ефективність в піднятті рівня сільських сімей від злиднів. Внесок сільського господарства в досягнення цілей у сфері гендерної рівності та соціальної інтеграції, охорони здоров'я, зміни клімату і енергії, екосистемних послуг, природних ресурсів та належного управління також повинні бути в конкретних завданнях та показниках для цілей інноваційного забезпечення стійкого розвитку сільського господарства.

Ступінь дослідження даної проблеми вченими. Проблема інноваційної діяльності завжди привертала увагу вітчизняних та іноземних учених. Ґрунтовні дослідження різних аспектів інноваційного розвитку та ефективності інновацій здійснили у своїх працях такі вчені: іноземні - С. Валдайцев, Л. Водачек, О. Водачкова, П. Еліот, Г. Ковальов, Ю. Морозов, З. Румянцева, Б. Санто, А. Стрікленд, Б. Твісс, А. Томпсон, Е. Уткін, Р. Фатхутдінов, Й. Шумпетер, Ю. Яковець; вітчизняні - О.І. Амоша, І. О. Булкін, В.І. Бойко, А.М. Бузні, С.А. Володін, В.М. Геєць, В.І. Захарченко, О.В. Крисальний, Л. Ю.О.упенко, С.М. Покропивний, П.Т. Саблук, Л.І. Федулова, М.Г. Чумаченко та інші. Проблемам державного регулювання, матеріального, фінансового, інформаційного забезпечення інноваційної діяльності й розвитку інноваційного підприємництва в агропромисловому виробництві приділяли увагу В.Г. Андрійчук, А.П. Гайдуцький, М.В. Зубець, Л.І. Курило, М.Ю. Коденська, М.Х. Корецький, М.Ф. Кропивко, Малік М.Й., Шпикуляк О.Г. М.А. Садиков, А.В. Чупіс, О. М. Юркевич, І.В. Ящишина та ін. [1-12].

За всієї важливості проведених досліджень інноваційних аспектів їх не можна вважати завершеними. Тривають дискусії щодо визначення сутності та змісту інноваційної діяльності, її термінологічної бази в сільськогосподарському виробництві. Залишаються необґрунтованими показники ефективності використання інновацій. Не вирішено проблему державної підтримки та стимулювання інноваційного розвитку вітчизняного аграрного сектору економіки.

Метою статті є розробка теоретичних, методичних і практичних пропозицій щодо вдосконалення інноваційного забезпечення розвитку сільського господарства.

Результати дослідження. Які складні питання розвитку сільського господарства, може вирішувати інноваційне забезпечення?

- Як можна зробити сільське господарство більш прибутковим і більш стійким?
- Як можна перетворити сільське господарство, щоб виробляти достатню кількість продуктів харчування у сталій та безпечній спосіб?
- Як сприяти більшому економічному зростанню в інтересах розвитку сільських районів і ліквідації бідності?
- Яким чином можна використовувати землі і водні ресурси краще? Яка буде роль розвитку великомасштабного товарного сільського господарства порівняно з дрібним виробництвом?
- Як сільське господарство стане привабливим для підприємницької діяльності, скорочення важкої праці, скорочення безробіття, і люди - жінки і молодь зокрема отримують гідну та повноцінну роботу?
- Як біотехнологія може внести максимальний внесок у майбутнє продовольчої безпеки і задоволення потреб?
- Якою мірою агроекологічні принципи можна використовувати, щоб замінити і/або підвищити ефективність зовнішніх входів?

- Чи може органічне сільське господарство задовольнити наявні потреби в продуктах харчування? Де і за якою вартістю?
- Як можна використати досягнення революції в галузі геноміки, ІТ, фізики, біології, хімії, та інших наук, щоб вивести сільське господарство на новий рівень? Хто буде інвестувати в стратегічні дослідження?
- Яким чином Україна може зробити кращий вибір для сталого розвитку сільського господарства і яка повинна бути роль іноземної допомоги у цьому? Як можливо гарантувати, що інвестиції мотивовані фактами і першочерговими потребами, а не політичними інтересами?
- Як слід змінити існуючі глобальні, регіональні і національні стратегії по субсидіях і торгівлі для забезпечення справедливого і сталого розвитку сільського господарства?
- Як необхідно покращити бізнес-клімат для збільшення інвестицій і розвитку малого бізнесу? Які нові механізми і стимули можуть бути надані для суспільства і суб'єктів приватного сектора, щоб більш ефективно працювати разом?
- Які можуть бути нові, більш ефективні моделі для сільського господарства?
- Яким має бути майбутнє інвестиційних моделей для сільськогосподарських досліджень і розвитку?
- Які конкретні цілі та показники вимірювання продуктивності в сільському господарстві? Як вони можуть бути перевірені на більш низькому рівні?

На рис. 1 показана схема формування організаційно-економічного управління інноваційним забезпеченням сталого розвитку сільського господарства.

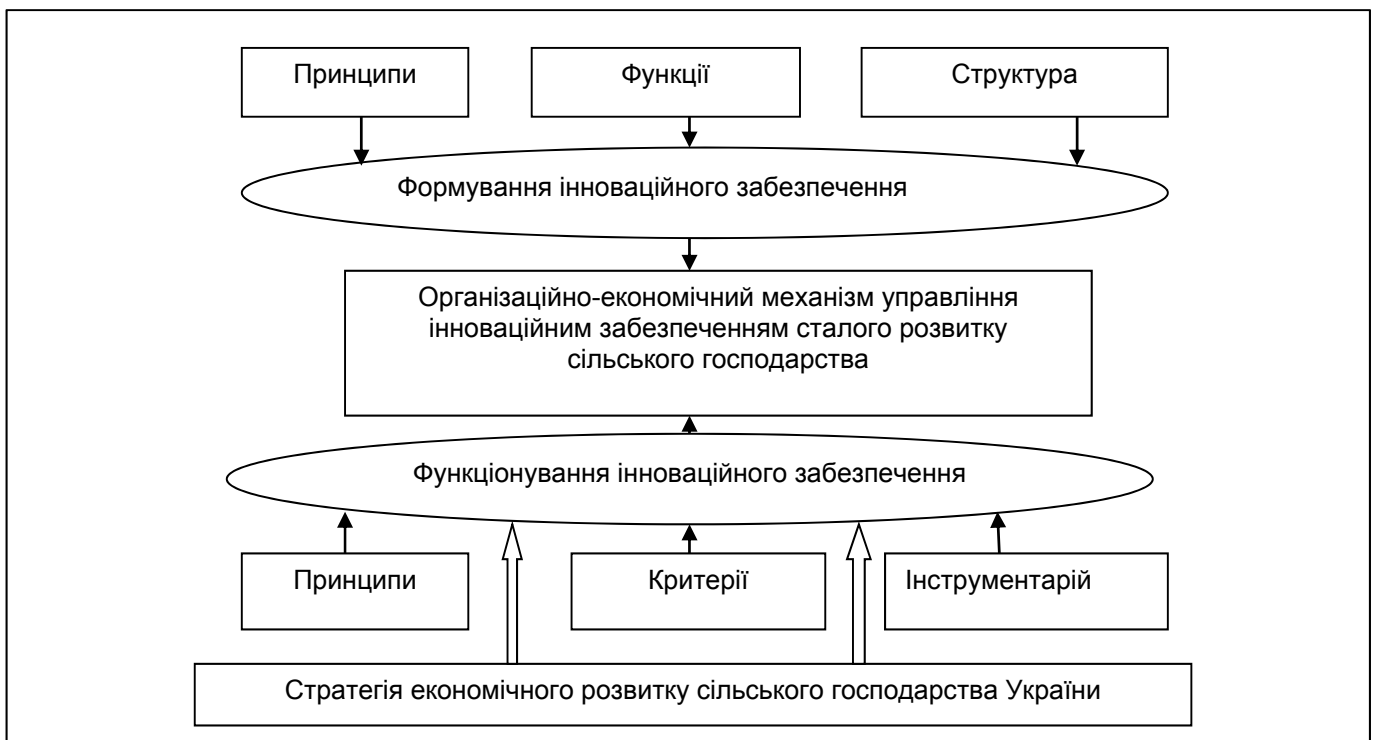

Рисунок 1. Схема формування організаційно-економічного управління інноваційним забезпеченням сталого розвитку сільського господарства

Стійка інтенсифікація сільського господарства вимагає здійснення заходів з введення інновацій, у той час як поліпшення екологічних показників сільського господарства вимагає зміни, одночасного втручання по всьому харчовому ланцюгу від виробництва до споживання. Стійкий економічний розвиток сільського господарства також вимагає безпрецедентної, масштабної зміни поведінки споживачів, а також виробників сільськогосподарської продукції. Елементи та шляхи сталого розвитку сільського господарства та продовольчих систем є:

- перехід до більш здорового харчування;
- забезпечення постачання безпечної, поживної їжі для всіх шляхом підвищення продуктивності сільського господарства, існуючих культур і пасовищних земель і зробити його більш стійким до екстремальних кліматичних умов;
- збереження навколишнього середовища через системи принципів управління, що збільшить ресурси, ефективність, скоротить обсяг викидів вуглекислого газу та інших забруднюючих речовин, пов'язаних з сільським господарством, поліпшенням ґрунту і збереженням природних ресурсів;
- скорочення втрат продовольства і харчових відходів;
- нове бачення і бізнес-моделі для дрібномасштабного сільського господарства та розвитку сільських районів, створення робочих місць і сільських районів більш привабливими для життя;

- узгодженої політики на всіх рівнях, які стимулюють зміну поведінки, вирівняти всі сторони, які забезпечують права на землю та інші ресурси, а також стимулювати рішення для стійкої інтенсифікації сільського господарства та продовольчих систем, скористатись швидким прогресом в науці і техніці.

Необхідні чіткі цілі, завдання та показники, які стосуються найважливіших сфер виробництва і споживання, мотивувати людей і забезпечити структурований підхід керівництва країни, створюючи власний шлях розвитку сільського господарства. Стійка інтенсифікація сільського господарства включає в себе застосування генетичних, агро-екологічних та соціально-економічних складових.

Довгострокові рішення вимагають переосмислення необхідності розвитку сільських районів і сільського господарства до структурних перетворень. Поліпшення систем землеробства, нові технології та бізнес-моделі можуть забезпечувати створення гідних робочих місць, дозволяють подолати обмеженість ресурсів, забезпечення більш широкої участі на ринку, а також зменшити фізичні труднощі у сільському господарстві, зокрема для жінок і молоді. Це також може стати важливим уроком для України з точки зору технологій і стратегій. Нові технології створюють можливості для сталого розвитку сільського господарства, щоб стати новим світовим стандартом, а не винятком; основні чинники, опираючись на зміни політичної волі, відсутність узгодженості на багатьох рівнях, фінансування, управління та людської поведінки. Важливі підтримка і вдосконалення механізмів необхідних для довгострокової стратегії і дій, включаючи зміцнення державних науково-дослідних і конструкторських робіт (НДДКР), розвитку людських ресурсів та інституційних змін.

В таблиці 1 показана динаміка кількості виконуваних наукових та науково-технічних робіт за напрямками.

Таблиця 1. Кількість виконуваних наукових та науково-технічних робіт за напрямками, тис.од.

Вид робіт	2000	2005	2010	2011	2013	2014	2015	Відношення, %
Усього	38,3	63,9	52	52,4	47,9	43	41,1	107,31
у тому числі зі створення								
нових видів виробів	6,4	6,3	6,2	6,5	5,6	4,7	4,1	64,06
з них нових видів техніки	3,9	3,8	2,3	2,4	2,1	1,8	1,7	43,59
нових видів технологій	3,6	5,4	5,7	5,3	5	3,2	3,1	86,11
з них ресурсозберігаючих	1,7	2,2	2,5	2,3	2,2	1,4	1,4	82,35
нових видів матеріалів	1,1	1,1	1,4	1,6	1,2	1,1	0,9	81,82
нових сортів рослин, порід тварин	0,5	0,7	0,7	0,6	0,7	2,2	2,4	480,00
нових методів, теорій	2,2	5,4	7,7	7,7	7,6	7,5	6,8	309,09
Інші роботи	27,1	45	30,3	30,7	27,8	24,4	23,9	88,19

Джерело: розраховано автором за даними Державного комітету статистики України [4]

Кількість робіт, що виконувались науковими організаціями України протягом 2015р., становила 41,1 тис., з яких більше двох третин упроваджено у виробництво або мали інші форми широкого застосування. Із загальної кількості робіт 9,9% спрямовано на створення нових видів виробів, 41,9% яких – нові види техніки; 7,5% – на створення нових технологій, 45,4% яких – ресурсозберігаючі; 2,2% – на створення нових видів матеріалів; 5,8% – нових сортів рослин, порід тварин, а також 16,5% – зі створення нових методів і теорій, більше половини яких були використані у подальшій роботі. У розрахунку на 1000 працівників середньооблікової кількості виконавців наукових досліджень і розробок загальна кількість виконуваних протягом звітного року наукових робіт становила 467 од (у 2014р. – 450) [4].

Пропонуються науково обґрунтовані показники, які можуть бути застосовані для відстеження прогресу на шляху до досягнення стратегії. Цілі сталого розвитку і їх цільові показники, на місцевому, національному, регіональному і глобальному масштабах. Їх ефективне використання вимагає додаткових інвестицій в моніторинг сільського господарства та продовольчих систем, із застосуванням цифрових інформаційних технологій.

Інноваційне забезпечення сільського господарства також вимагає переосмислення ролі міжнародних і національних структур. Глобальна продовольча система повинна перетворитися на справжнє глобальне партнерство, яке широко обмінюється інформацією, досвідом і новими технологіями, слідуючи принципам відкритого доступу і практики про честь інтелектуальної власності, зробити можливим широкий доступ і використання. В іншому випадку прогрес у реалізації інноваційного забезпечення буде повільним, і отже, цілі і завдання в галузі сталого розвитку сільського господарства не можуть бути досягнуті. Необхідні нові моделі для впровадження, щоб розкрити реальний потенціал сільського господарства, підприємств державного і приватного секторів у вирішенні складних проблем. Приватний сектор є ключовим гравцем у галузі сталого сільського господарства та продовольчих систем. Хороше управління буде необхідно, включаючи підтримку груп підприємств, управління ризиками і розгортання інструментів та підзвітності, що є стимулюванням приватних інвестицій в сільське господарство, а також необхідно ставити чіткі обмеження на нестійкій або несправедливій експлуатації земельних, водних, лісових і рибних ресурсів.

Серед найважливіших завдань інноваційного забезпечення сільського господарства є підвищення темпів зростання врожайності до рівня, який би забезпечив здорове харчування, насамперед за рахунок збільшення виробництва на існуючих сільськогосподарських угіддях. Диверсифікація систем землеробства та/або збереження більшості землі може відбутися тільки якщо зростання врожайності зернових та інших

культур буде збільшена. Як швидко потрібно рости, залежить від загальної траєкторії попиту на продукцію рослинництва в країні, скільки ще землі може сміливо використовуватися для сільського господарства, і в якій мірі інтенсивність землеробства на наявних земельних ділянках може бути збільшена.

Одна з цілей сталого розвитку сільського господарства - забезпечення щорічного приросту врожайності найважливіших основних сільськогосподарських культур швидшими темпами, ніж попит за рахунок закриття існуючих відмінностей у рівнях продуктивності праці і підвищення прибутковості. Забезпечення продовольчої безпеки в період 2017-2030 років з мінімальним розширенням сільського господарства вимагатиме, що врожайність основних сільськогосподарських культур збільшиться приблизно на 1,3-1,5 % кожен рік. Необхідно також вжити інші заходи, в тому числі згодовування зерна худобі або використовуючи його в якості біопалива.

Щоб визначити правильну стратегію економічного розвитку сільського господарства в країні, необхідне чітке розуміння прибутковості, ефективності та/або якості продукту і значення прогалин, тобто наскільки вони великі, де вони відбуваються, і які їх біофізичні та соціально-економічні причини, потрібно на національному та місцевому рівнях [8-11].

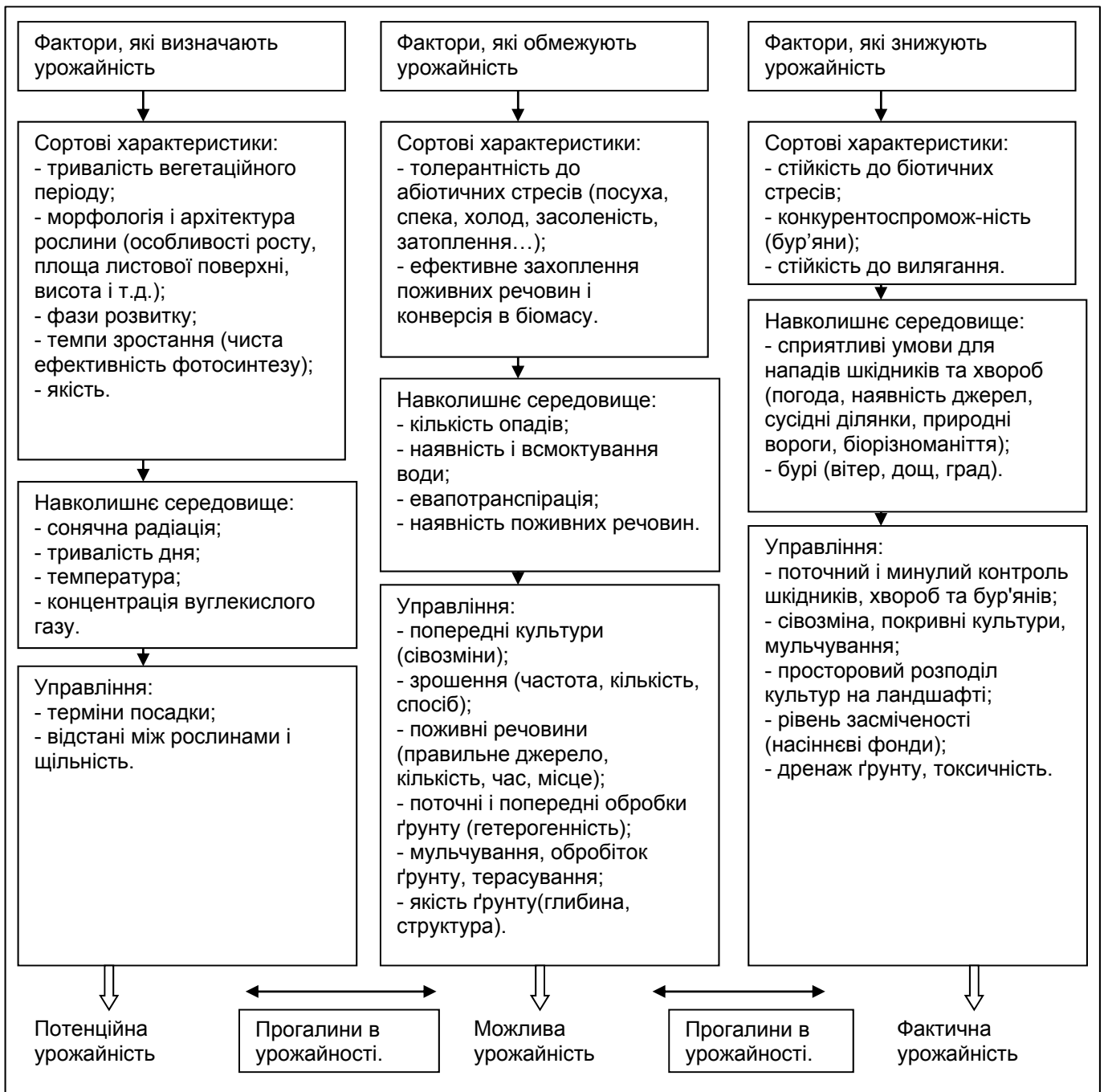

Рисунок 2. Класифікація факторів, що впливають на підвищення врожайності сільськогосподарських культур
 Джерело: адаптовано [1, 7-12]

Прогресу удосконалення методології прибутковості сприяє GAP-аналіз, зіставлення прогалин врожайності основних сільськогосподарських культур в глобальному і регіональному масштабах, а також розуміння їх різних значень. Хоча це обнадіює, багато чого ще належить зробити, щоб отримати глибоке розуміння пропусків врожайності та ефективності у великих сільськогосподарських системах, в масштабі, який дозволяє використовувати ці знання для конкретних дій в полях. Подібні методики потрібно застосовувати і для визначення прогалин продуктивності тваринництва.

На рис. 2. подана класифікація факторів, що впливають на підвищення врожайності сільськогосподарських культур.

Деякі прогалини урожайності як і раніше можуть бути усунуті за допомогою відносно простих заходів, таких як краще насіння, цільове та ефективне використання добрив, ґрунту, води, управління. Крім того, низька продуктивність худоби може бути підвищена за рахунок поліпшення практики годівлі (кількість і якість корму), поліпшення здоров'я тварин (профілактичні заходи, такі як вакцини), поліпшена обробка тварин і транспорту, а також надійних стратегій селекції. Тим не менше, треба рухатися в напрямку більш точних, наукомістких форм сільського господарства, які надають технології та стимули, роблять його життєздатним. В рослинництві основна мета полягає в тому, щоб застосувати сучасні виробничі принципи екології для поліпшення управління кожної області, незалежно від того, маленька вона чи велика. Однак ми повинні також визнати, що поліпшення комплексу таких ознак, як урожайність та посухостійкість залишається набагато більш складною і повільною, потребує довгострокових інвестицій і безліч підходів.

Розглянемо також важливий фактор інноваційного забезпечення розвитку сільського господарства – фінансування. Попередній перелік інноваційних механізмів фінансування для сільського господарства:

- ланцюжок фінансування створення вартості;
- інструменти управління ризиками (базовий показник страхування посівів);
- розвинені ринкові механізми (для сприяння досліджень у галузі сільського господарства);
- грошові перекази узгоджені програмами розвитку сільського господарства;
- інші механізми та ідеї, які можуть бути ідентифіковані.

Ланцюжок фінансування створення вартості. Від виробника до споживача, фінансування здійснюється через серію заходів, які є частиною ланцюга вартості. Фермери виробляють сільськогосподарську продукцію, яка потім обробляється, рекламується і, нарешті, продається споживачам. Коли кредит або інші фінансові послуги йдуть через суб'єктів, що діють уздовж цих ланцюгів, це називається ланцюжком фінансування створення цінності, і можуть включати або не включати підтримку офіційних фінансових установ. Значення ланцюга - забезпечити фінансування з меншими ризиками та зниження трансакційних витрат для всіх частин ланцюжка від постачальників сировини, виробників, переробників і маркетингових компаній. Оскільки витрати і ризики два основних «вузьких місця», які обмежують сільськогосподарське фінансування, такий підхід відкриває можливості для більших інвестицій в сільське господарство. Фінансування поставок - це не єдина послуга, що надається покупцеві. Виробники також отримують технічну допомогу. Ця модель дозволяє виробникам і трейдерам: I) скорочення післяжнивних витрат (наприклад, з-за псування та інвазії шкідників), тим самим збільшуючи прибутковість; і II) продавати свою продукцію через деякий час після збору врожаю (під час жнив ціни нижчі) і тримати високу ціну [9].

Інструменти управління ризиками, такі як страхування. Сільськогосподарські товаровиробники стикаються з безліччю ринкових і виробничих ризиків, що роблять їх доходи непередбачуваними з року в рік. Фермери, сільські громади, постачальники фінансових послуг, постачальники сировини, приватні страховики змушують кожного мати стратегії для боротьби з хронічними та катастрофічними ризиками.

Збереження і зміцнення продовольчої безпеки вимагає системи сільськогосподарського виробництва до зміни в напрямку високої продуктивності і, по суті, більш високу стійкість перед обличчям кліматичних ризиків, ризиків агро-екологічного і соціально-економічного характеру. Бути більш продуктивним і стійким сільське господарство вимагає перетворення в управлінні природними ресурсами (наприклад, землі, води, поживних речовин, ґрунту і генетичних ресурсів) і підвищенням ефективності використання цих ресурсів та сировини для виробництва.

Для вивчення можливості інноваційних механізмів доцільно зосередити ресурси приватного сектора на таких сільськогосподарських інноваціях:

1. Поліпшене насіння. Для подолання обмеженості і прийняття поліпшеного насіння, механізми можуть забезпечити стимули для приватних компаній до розробки адаптованого насіння в цілях вдосконалення методів вирощування. Виробники насіння мають мало стимулів для розвитку самозапильного насіння поліпшеної якості. У той же час, сільськогосподарські товаровиробники часто через кредитні обмеження і ризики, не можуть або не бажають платити повну вартість самозапильного насіння поліпшеної якості.

2. Екологічно чисті добрива. Механізми можуть забезпечити стимули для приватних компаній по розробці нових, більш екологічно чистих добрив, і допомогти сільськогосподарським товаровиробникам поліпшити управління наявними добривами. Ринки не відображають шкідливий вплив традиційних добрив. Механізм повинні впливати на ринок з обмеженою конкуренцією (виробництво припадає на невелику кількість виробників, з високими бар'єрами для входу) і обмежені стимули, щоб уникнути використання екологічно шкідливих добрив.

3. Скорочення післяжнивних втрат у дрібних сільськогосподарських товаровиробників. Післяжнивні втрати, завдають збитків фермерам та навколишньому середовищу. Можуть бути розроблені механізми, щоб винагородити після збору врожаю краще управління, та/або у розробці нових технологій сушіння і зберігання.

4. Волатильність цін на сільськогосподарську продукцію впливає на виробництво за допомогою регулярних потрясінь, має значні кадрові втрати розвитку. Існують високі вхідні бар'єри для ризик-менеджменту маркет-мейкерів, а також суттєва інформаційна асиметрія. Механізми можуть сприяти використанню страхового ризику, поліпшити поширення інформації про запаси продовольства.

5. Управління живими тваринами представляє можливість для пошукових механізмів, наприклад, грошові перекази узгодження програм розвитку сільського господарства.

Механізми стимулювання інвестиційних грошових переказів в сільському господарстві можуть мати кілька інноваційних аспектів. По-перше, переважна більшість грошових переказів (приблизно 80%) витрачається на задоволення основних потреб одержувача. Вклавши залишок (від 30 до 60 %), у розвиток діяльності в сільському господарстві буде інноваційним для даного сектора. Таким чином, інноваційне завдання полягає у сприянні колективних інвестицій в сільське господарство. По-друге, грошові перекази відповідних програм в великих масштабах, об'єднання коштів з грошових переказів, також являють собою інновації використання існуючих фондів, як приватних, так і публічних, підвищення ефективності їх роботи і загальний вплив в рамках як державного, так і приватного сектора. Таке поєднання державного і приватного фінансування є ще більш важливим в періоди фінансових труднощів, які вимагають ефективного використання ресурси. Грошові перекази можуть бути в поєднанні з адаптацією до зміни клімату і пом'якшення в практиці сільського господарства з фінансування біорізноманіття. Тому механізми фінансування через грошові перекази можуть бути інноваційним з точки зору джерел, якщо вони являють собою збір коштів додаткового капіталу або з нових спонсорів або існуючих спонсорів в новий спосіб, або залучення приватного капіталу та мобілізації державних ресурсів. Вони також можуть розглядатися як інновації у використанні, змінюючи спосіб, в якому наявний капітал витрачено. Враховуючи, що деякі вчені вже відзначили грошові перекази як основне потенційне джерело для інноваційного фінансування, запропоновано присвятити інноваційні кошти, що надходять від податків або грошових переказів програмам у галузі сільського господарства. Вони повинні йти разом з прийняттям урядом економічної та сільськогосподарської політики з метою створення сприятливих умов для інвестицій грошових переказів в галузі сільського господарства, харчування та продовольчої безпеки.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства - це створення відповідної інноваційної інфраструктури, залучення новостворених і вдосконалених конкурентоспроможних технологій, продукції або послуг, а також організаційно-технічних рішень виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери, здійснення діяльності, спрямованої на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, які в сукупності забезпечують підвищення конкурентоспроможності галузі.

Список використаних джерел

1. Булкін І.О. До питання визначення кількісного орієнтиру обсягу бюджетного фінансування науково-технічної діяльності в Україні / І. О. Булкін // Проблеми науки. – 2011. – № 6. – С. 2–10.
2. Лупенко Ю.О. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи / [Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Шпикуляк О.Г. та ін.]. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2014. – 514 с.
3. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект: монографія / [Саблук П.Т., Шпикуляк О.Г., Курило Л.І. та ін.] – К.: ННЦІАЕ, 2010. – 706 с.
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Юркевич О.М. Інноваційне спрямування інвестиційного потенціалу фінансових інститутів / О. М. Юркевич // Фінанси України. – 2010. – № 10. – С. 81–86.
6. Яцишина І.В. Фінансування науки як ключова проблема інноваційного розвитку країни / І.В. Яцишина // Економічний простір. – 2010. – №38. – С. 32-38.
7. Fuglie, K.O., Wang, S.L. & Ball, V.E. Productivity growth in agriculture: an international perspective. (CABI, Wallingford, UK, 2012).
8. Dorward, A. Agricultural labour productivity, food prices and sustainable development impacts and indicators. Food Policy 39, 40-50 (2013). http://www.future-agricultures.org/workshop-resources/doc_download/1550-agricultural-labourproductivity-and-food-prices-fundamental-development-impacts-and-indicators
9. Ray, D.K., Mueller, N.D., West, P.C. & Foley, J.A. Yield trends are insufficient to double global crop production by 2050. PLoS ONE 8, e66428 (2013). <http://www.plosone.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pone.0066428>
10. Keating, B.A. et al. Eco-efficient agriculture: concepts, challenges, and opportunities. Crop Sci. 50, S-109 (2010). https://www.crops.org/publications/cs/articles/50/Supplement_1/S-109
11. Adolph, B. & Grieg-Gran, M. Agriculture and food systems for a sustainable future: an integrated approach (Briefing). (IIED, London, UK, 2013). <http://pubs.iied.org/G03559>

12. Lindenmayer, D.B. & Likens, G.E. Effective monitoring of agriculture. *Journal of Environmental Monitoring* 13, 1559-1563 (2011). <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21479312>

References

1. Bulkin I.O. Do pytannia vyznachennia kilkisnoho oriientyru obsiahu biudzhetnoho finansuvannia naukovo-tekhnichnoi diialnosti v Ukraini, «Problemy nauky». – 2011. – № 6. – p. 2–10.
2. Lupenko Iu.O., Malik M.I., Shpykuliak O.H. ta in. Innovatsiine zabezpechennia rozvytku silskoho hospodarstva Ukrainy: problemy ta perspektyvy – K.: NNTs «IAE», 2014. – 514 p.
3. Sabluk P.T., Shpykuliak O.H., Kurylo L.I. ta in. Innovatsiina diialnist v aharnii sferi: instytutsionalnyi aspekt: monohrafiia – K.: NNTsIAE, 2010. – 706 s.
4. Ofitsiinyi sait Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy. : <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Yurkevych O.M. Innovatsiine spriamuvannia investytsiinoho potentsialu finansovykh instytutiv, «Finansy Ukrainy». – 2010. – № 10. – p. 81–86.
6. Yashchyshyna I.V. Finansuvannia nauky yak kliuchova problema innovatsiinoho rozvytku krainy, «Ekonomichnyi prostir». – 2010. – №38. – p. 32-38.
7. Fuglie, K.O., Wang, S.L. & Ball, V.E. *Productivity growth in agriculture: an international perspective*. (CABI, Wallingford, UK, 2012).
8. Dorward, A. Agricultural labour productivity, food prices and sustainable development impacts and indicators. *Food Policy* 39, 40-50 (2013). http://www.future-agricultures.org/workshop-resources/doc_download/1550-agricultural-labourproductivity-and-food-prices-fundamental-development-impacts-and-indicators
9. Ray, D.K., Mueller, N.D., West, P.C. & Foley, J.A. Yield trends are insufficient to double global crop production by 2050. *PLoS ONE* 8, e66428 (2013). <http://www.plosone.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pone.0066428>
10. Keating, B.A. et al. *Eco-efficient agriculture: concepts, challenges, and opportunities*. *Crop Sci.* 50, S-109 (2010). https://www.crops.org/publications/cs/articles/50/Supplement_1/S-109
11. Adolph, B. & Grieg-Gran, M. *Agriculture and food systems for a sustainable future: an integrated approach (Briefing)*. (IIED, London, UK, 2013). <http://pubs.iied.org/G03559>
12. Lindenmayer, D.B. & Likens, G.E. Effective monitoring of agriculture. *Journal of Environmental Monitoring* 13, 1559-1563 (2011). <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21479312>

ДАНИ ПРО АВТОРА

Халатур Світлана Миколаївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет
Україна, 49600, м. Дніпро, вул. С. Єфремова, 25
e-mail: halatyr@i.ua

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Халатур Светлана Николаевна, к.э.н., доцент, доцент кафедры финансов и банковского дела, Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет
Украина, 49600, г. Днепр, ул. С. Ефремова, 25
e-mail: halatyr@i.ua

DATA ABOUT THE AUTHOR

Khalatyr Svetlana, Ph. D. in Economics, associate Professor, associate Professor of Finance and banking Department,
Dnipropetrovs'k State Agrarian and Economic University
Ukraine, 49600, str. S. Ephraimov, 25
e-mail: halatyr@i.ua

УДК 338.43:331.101.6

ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ

Швець Ю.О.,
Карамушко А.С.

Мета роботи є здійснення аналізу існуючих підходів до визначення поняття «мотивація», оцінка рівня продуктивності праці сільськогосподарських підприємств, визначення переліку методів мотивації праці в аграрному секторі, виокремлення факторів впливу на продуктивність праці, формування напрямів підвищення продуктивності праці.

Предмет дослідження – розробка теоретичних та практичних положень щодо підвищення продуктивності праці персоналу на сільськогосподарських підприємствах.